METSÄTALOUS

Erityisesti Kainuussa, jossa talvet ovat ankaria, metsureille on huonosti töitä. Etelässä tonttipuiden kaato ja sähkölinjojen raivaukset työllistävät. TOIMITUSJOHTAJA JUKKA KOIVUMÄKI, UPM SILVESTA

Yhtiöiden omat metsurit käyvät vähiin

Metsäyhtiöt ostavat metsänhoito-palveluita, kuten istutusta tai raivausta, yhä enemmän yrittäjiltä. Omille metsureille on lumen vuoksi niukasti töitä talvisin.

Metsurien määrä on laskenut tasaisesti 1970-luvulta lähtien, kun koneellinen puunkorjuu kehittyi.

Käännekohta oli vuosituhannen vaihteessa, jolloin hakkuukoneen ja kuormatraktorien kuljettajien määrä ylitti hakkuutyötä tekevien metsurien määrän.

Metsätilastollisen vuosikirjan mukaan 1980-luvun alussa metsätalous työllisti 63 000 henkilöä, lähinnä metsureita. Viime vuonna hakkuut työllistivät enää 505 metsuria.

Moottorisahahakkuut ovat nykyisin harvinaisia. Metsurit tekevät pääasiassa ennakkoraivauksia, taimikonhoitoa ja metsänviljelytöitä.

Talvisin osa metsureista on lomautettuina, kun töitä ei lumen vuoksi ole.

Yhtiöltä yhdistyksille

Eniten metsureita työllistävät metsänhoitoyhdistykset. Niiden palkkalistoilla on reilu tuhat metsuria, joista osa on määräaikaisia.

Vakituisesti yhdistykset työllistävät Yksityismetsätalouden työnantajien mukaan 554 metsuria.

Puuliiton puheenjohtaja **Sakari Lepola** kiittää yhdistyksiä, jotka edelleen palkkaavat kotimaista työvoimaa.

Stora Enso irtisanoi vastikään loput 33 metsuriaan säästääkseen kustannuksissa.

”Suurin osa Stora Ensolta irtisanotuista ja työtä jatkavista metsureista on päässyt töihin metsänhoitoyhdistyksille. Tämä prosessi saattaa päättyä hyvin”, hän arvioi.

Lepola näkee myös tulevan metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myönteisenä.

”Yhdistyksillä on nyt valtavan hyvä tilaisuus saada homma hanskaan. Heillä on tarjota palveluita, jonka toteuttaa tuttu metsuri.”

Talvella vähän töitä

Myös Metsähallitus on ilmoittanut, ettei se aio palkata uusia metsureita eläköityvien tilalle (MT 2.10.). Valtion leivissä työskentelevien noin 500 metsurin työ korvautuu hiljalleen ostopalveluilla.

Lepolan mukaan valtion tulisi kuitenkin omistajana puuttua asiaan eikä antaa liikelaitoksen luopua omista metsureistaan.

UPM Silvestan toimitusjohtaja **Jukka Koivumäki** kertoo, että yhtiö on vähentänyt metsurien määrää viidessä vuodessa 300:sta 130:een. Työt ostetaan yhä useammin metsäpalveluyrityksiltä.

”Työt painottuvat sulan maan kauteen, joten osa metsureista täytyy lomauttaa talven ajaksi. Yrittäjä pystyy työllistämään itsensä talvella johonkin muuhun työhön”, Koivumäki toteaa.

UPM:llä on kuitenkin käytössä niin sanottu työaikapankki: metsurit voivat tehdä kesäaikaan töitä varastoon ja pitää vapaata talviaikaan, kun töitä on vähän.

”Erityisesti Kainuussa, jossa talvet ovat ankaria, metsureille on huonosti töitä. Etelässä tonttipuiden kaato ja sähkölinjojen raivaukset työllistävät”, Koivumäki kertoo.

Moniosaajia tarvitaan

Metsä Groupin puunhankinnasta vastaavan johtajan **Juha Mäntylän** mukaan heidän noin 50:stä metsurista osa joudutaan joskus lomauttamaan talveksi. Kelit sanelevat työt.

Mäntylä ei kommentoi, onko yhtiöllä aikomus vähentää metsureitaan tulevien vuosien aikana.

”Pitkällä aikavälillä olisi järkevää kouluttaa työntekijöitä, jotka tekisivät sulan maan aikaan metsurin töitä ja ajaisivat talvella hakkuukonetta. Moniosaajille olisi käyttöä, jotta kausivaihtelu tasaantuisi”, hän toteaa.

Tornator työllistää Puuliiton mukaan 115 metsuria. MT ei tavoittanut yhtiön toimitusjohtajaa haastattelua varten.

MTK:n kehittämisasiantuntijan **Lasse Lahtisen** mukaan metsänhoitoyhdistyksissäkin on paineita ulkoistaa metsureitaan.

Yhdistysten toiminnanjohtajat mainitsevat syiksi muun muassa kausivaihtelun, kustannussäästöt sekä pulan nuorista metsureista.

SUVI NIEMI

KARI SALONEN

Metsäpalveluyrityksen metsuri Markku Salminen tekee kuusikossa ennakkoraivausta. Raivaussahalla työskentely tyssää talveen, sillä lumessa kannot jäisivät liian korkeiksi. Moottorisaha on nykymetsurille harvinainen työkalu.

Työpanos puunkorjuussa ja metsänhoitotöissä 1996–2012

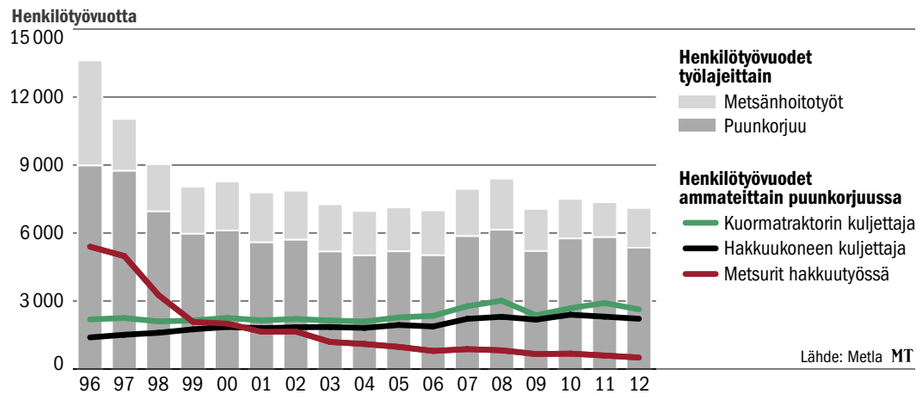

”Taimikonhoidolla ei rikastu”

Puuliiton puheenjohtaja **Sakari Lepola** on tuohtunut, että metsurit käytännössä pakotetaan ryhtymään yrittäjiksi.

”Yritystoiminnan ei pitäisi perustua ainoastaan siihen, että saa itsensä työllistettyä. Yritys kannattaa perustaa, jos se tuottaa paremmin kuin palkkatyö”, hän perustelee.

”Metsänhoito on vain työtä, joka on pakko tehdä. Ei taimikonhoidolla rikastu.”

Lepolan mukaan monet metsäpalveluyritykset ovat tehneet viime aikoina konkurssin. Markkinoilla on vaikea kilpailla ulkomailta tulleiden kausityöläisten kanssa.

> Yritystoiminnan ei pitäisi perustua ainoastaan siihen, että saa itsensä työllistettyä. Yritys kannattaa perustaa, jos se tuottaa paremmin kuin palkkatyö.«
>
> SAKARI LEPOLA

Stora Enson metsureiden pääluottamusmies, itsekin irtisanottu metsuri **Arto Tuisku** Rovaniemeltä ei ymmärrä yritysten intoa säästää karsimalla ammattilaisiaan.

”Haluavat laadukasta metsänhoitoa, mutta mitähän saavat?”

Tuisku kertoo, että hän on kollegoineen joutunut paikkaamaan muun muassa virolaisten metsureiden jälkiä istutusaloilla.

”Kun ammattimiehet sanotaan irti, laatu ei ainakaan parane”, hän manaa.

SUVI NIEMI

Ruotsiin lunta pakoon

RIIHIMÄKI (MT)

Metsuri **Markku Salminen** harppoo palstalle pitkin askelin. Raivaussaha odottaa mättäällä.

”Joko laitetaan viulu soimaan?” hän kysyy malttamattomana.

Nuori kuusikko on ensiharvennuksen tarpeessa.

Metsuri on hälytetty raivaamaan riu’ut pois, jotta hakkuukoneella olisi muutaman vuoden päästä helppo työskennellä.

Salminen on tottunut joustamaan työn ehdoilla.

Huolellisesta jäljestään mainetta niittänyt konkari on uransa aikana työskennellyt Metsäliitolla ja metsänhoitoyhdistyksellä, mutta töiden vähentyminen pakotti hänet lopulta pieneen metsäpalveluyritykseen töihin.

> Jaksamisen kanssa ei ole mitään ongelmia. Kun vaan pysyisi terveenä ja mahdollisimman pitkään saisi töitä tehdä.«
>
> MARKKU SALMINEN

Viisi viime vuotta Salminen on tehnyt töitä UPM Silvestan alihankkijalle, Metsänhoito Hakalalle.

Nykyistä työnantajaansa hän kiittelee vuolaasti, vaikka töiden perässä täytyy välillä matkustaa länsinaapuriin asti.

”Kun työt tyssäävät lumentuloon, lähdemme Ruotsiin.”

Salmista se ei haittaa. Hän kertoo lähtevänsä ”vaikka Kiinaan”, jos työt pakottavat.

Vetreä 55-vuotias ei valita myöskään työn kuormittavuudesta.

”Jaksamisen kanssa ei ole mitään ongelmia. Kun vaan pysyisi terveenä ja mahdollisimman pitkään saisi töitä tehdä.”

Omaa yritystä hän ei kuitenkaan ikänsä vuoksi halua perustaa.

SUVI NIEMI

Etelä-Pohjanmaan hakkuissa on kolmanneksen lovi

Kasvatushakkuut ennallaan, päätehakkuissa romahdus

Etelä-Pohjanmaan metsiä hyödynnetään selvästi vähemmän kuin muutama vuosi sitten. Vielä vuosina 1997–2007 lähes 90 prosenttia markkinahakkuiden suunnitteesta toteutui. Nyt hyödyntämisaste on noin 60 prosenttia.

Keski-Pohjanmaalla sen sijaan hyödynnettyä saadaan 85 prosenttia aiemman 78 prosentin sijaan.

Suomen metsäkeskuksen Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksikkö selvitti toimialueensa maakuntakohtaiset ja kuntakohtaiset vuosien 1993–2012 metsätaseet.

Laskelmat on tehty valtakunnan metsien inventointitietojen sekä toteutuneiden markkina- ja kotitarvehakkuiden perusteella.

Tuotantolaitosten sulkeminen vaikuttaa

Metsien käytön heikentymisestä huolimatta kasvatushakkuut eivät ole vähentyneet Etelä-Pohjanmaalla.

”Romahdus on tapahtunut uudistushakkuiden puolella”, toteaa metsänhoidon asiantuntija **Antti Pajula** metsäkeskuksen Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksiköstä.

Etelä-Pohjanmaan heikentyneen tuloksen taustalla ovat erityisesti Kaskisten sellutehtaan sekä Teuvan sahan sulkemiset.

”Keski-Pohjanmaalla puun kysyntä on jonkin verran lisääntynyt. Puukaupan rytmissä on tapahtunut sellainen muutos, että paras sesonki on kääntynyt kevät-kesälle. Etelä-Pohjanmaalla on totuttu liiaksi odottelemaan syksyä, kun savolaiset ja hämäläiset ovat jo tehneet kauppaa täyttä häkää”, Pajula analysoi.

”Etelä-Pohjanmaalla eletään edelleen maatalouden rytmin mukaan myös metsäpuolella.”

Kuntakohtaiset erot merkittäviä

Kuntakohtaiset erot puutavaran markkinahakkuissa ovat suuria.

Suupohjan alueen kunnista Teuva ja Kauhajoki ovat painuneet rajusti alas. Karijoki on myönteinen poikkeus, pieni kunta pärjää tällä hetkellä varsin hyvin.

Isojoki piristyi viime vuonna hieman pitkän alavireen jälkeen.

Myös Kurikassa, Jalasjärvellä, Ilmajoella, Lapualla, Seinäjoella, Laihialla, Isossakyrössä ja Vähässäkyrössä on otettu rajusti takapakkia.

Kauhajoella, Kuortaneella ja Ähtärissä lasku on ollut lievempää. Vimpelissä, Soinissa ja Alajärvellä sekä etenkin Evijärvellä tilanne on heikompi, Lappajärvellä menee paremmin.

Keski-Pohjanmaan puolella Halsua, Veteli, Kaustinen, Toholampi, Kannus ja Kokkola pärjäävät hyvin. Perho ja Lestijärvi ovat selkeästi muiden alapuolella.

Metsien antamista mahdollisuuksista on vuosina 2008–2012 jäänyt Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla käyttämättä keskimäärin kolmannes. Euromääräisesti tämä merkitsee yli 70 miljoonan menetystä vuodessa.

JUKKA KOIVULA

Metsäala kaipaa tuhansia nuoria

Metsäalan töihin tarvitaan yli tuhat uutta työntekijää vuosittain. Eläköitymisten lisäksi metsäalalle syntyy uusia työpaikkoja.

Metsäsektorin työvoimatarve-selvitys odottaa, että metsäalan työvoima kasvaa 19 700 henkilöstä jopa 2 300 henkilöllä vuoteen 2020 mennessä. Lisätarve kohdistuu metsäkoneen ja puutavara-auton kuljettajiin.

Metsäalalla on näin samaan aikaan tarvetta lisätyövoimasta että tarvetta vähentää työvoimaa.

Esimerkiksi metsurien tarve vähenee metsänhoitotöiden koneellistumisen myötä. Samaan aikaan metsäkoneen ja puutavara-auton kuljettajia valmistuu liian vähän.

Myös puu- ja paperiteollisuuden työvoiman tarpeen väheneminen hidastuu jatkossa.

JARMO PALOKALLIO